

dočnost slovenskega naroda v taboru slovenskega učiteljstva. Na treh trdnih stebrih sloni organizacija slovenskega učiteljstva, ki mu bo zagotovila bodočnost: na narodnosti, svobodomiselnosti in demokratizmu; na narodnosti, ker mora učitelj skrbeti za to, da se ljudstvo zave svoje narodne samobitnosti in svojih narodnih pravic, na svobodomiselnosti, ker mora šola vršiti le tedaj svojo nalogo, ako je neodvisna, od te ali druge struje. Šola služi svojem namenu. Na demokratiškem stališču stojimo, ker čutimo pač mi najboljše poniževanje in odvisnost najširših ljudskih slojev in delimo omiko delavskemu kakor gosposkemu detetu. Prvotna vrednost vsakega je enaka. Kar dvigne enega nad drugega, je duševna sila. A ta ga ne dvigne, da bi poniževal druge, temveč zato, da pritegne tlačen in poniževane naše in jih otme uboštva in sužnosti. V znamenju teh treh principov najlepše pozdravlja zborovanje.) (Hrupno ploskanje.)

Predsednik izvrševalnega zbora „Narodne stranke“, g. dr. K u k o v e c, izvaja: Vaše zborovanje se tiče tudi nas drugih neučiteljskih krogov. Vaše delo je za javnost velikega pomena, zato smo se ga udeležili tudi mi, ki se brigamo za usodo slovenske javnosti. Zborovanju moremo le želeči najlepših uspehov in najplodovitejših sklepov. Pojavila se je v slovenski narodu na Sp. Štajerskem zadnja leta struja, ki odreja šoli in učiteljstvu zasluženi in potrebni ugled. Pokazalo se je celo, da se je ljudstvo zbesnelo proti šoli, da mnogi godrnjajo in preklinjajo, ako o šoli le kaj slišijo. To ni vzraslo iz našega vedoželjnega naroda samega, temveč so mu to gotovi gospodje nmetnim potom ncepili iz političkih ozirov. „Narodna stranka“ si ni prisvojila tega v političkih borbah pač pa lahko popularnega, a narodu škodljivega gesla, temveč si je prizadevala ugled šolstva varovati in dvigniti, dobro vedo, da ima le oni narod up v dosego političkih in gospodarskih uspehov, ki skrbi za svoje šolstvo. Slišal sem danes poudarjati narodnostni moment v organizaciji slov. učiteljstva. Ako se danes bore „neodvisni“ nemški sodniki z vso žilavostjo za nemškonarodni značaj sodišč, ako stojte v prvih bojnih vrstah za političke pridobitve, ako vlada izjavlja, da proti vesti uradnikov nima orožja, ga ne sme imeti tudi proti narodnemu učiteljstvu, če vzgaja slovensko mladino v narodnem duhu in to ne iz političkih, temveč iz vzgojeslovnih ozirov. Žalibog, da so razmere pri nas na Štajerskem take, da šolske oblasti goje tajno neznačajnost med učiteljstvom. Smatram pa Vašo organizacijo za dovolj krepko, da bo z vso ostrostjo pospeševala in branila narodno vzgojo v naših šolah. Naj koristi današnje Vaše zborovanje Vašemu stanu in celi naši javnosti. (Živahno pritrdjevanje.)

Nato je dal predsednik besedo tov. Ljudovitu Černeju, ki je govoril o temi „Vzgojimo mislece!“ prav krepko in jedrnato. Razpravo objavimo v celoti. — Ko je govornik končal, mu je vse čestitalo na izborni izvedeni razpravi.

Velezanimivo je bilo tudi predvanje g. dr. Frana Ilešiča: „Jubilej 1848—1908.“ Govornik je razpravjal o prvih nastankih slovenske šole l. 1848 in o prvih učiteljskih skupščinah. V živih slikah je kazal prve sestanke slovenskega učiteljstva v Ptuj in Vidmu l. 1848. in 1849. in prve znake zbujačobe se narodne stanovske zavednosti med tedanjim učiteljstvom. Predavanje dr. Ilešiča, ki je le del večje razprave, je bilo sprejeto z največjo pohvalo.

Ko je zahvalil predsednik oba govornika, je zaključil občni zbor, ki je napravil na vse najlepši in najpovolnejši vtisk. Tako dostojno in stvarno zboruje učiteljstvo!

* * *

Zaradi pomanjkanja prostora priobčimo konec poročila (ustanovitev „Zveze narodnih društev“ in koncert) danes teden.

Brzjavni pozdravi.

Zagreb. K patriotski proslavi želi najsjajnji uspeh!

Savez hrvatskih učiteljskih društev.

Ljubljana. V imenu deželnega slovenskega učiteljskega društva v Ljubljani najsrčneje pozdravljam vse zbrano slovensko učiteljstvo, iskreno želeč ob današnjih zborovanjih in koncertu obilo najboljšega uspeha in najlepše zabave! Živeli!

Juraj Režek, predsednik.

Dornberg. Slava in najboljši uspeh Vam bojevnikom za narodne in stanovske svetlinje!

Goriško učiteljsko društvo: K r i ž m a n.

Gorica. Iskren pozdrav zbranemu učiteljstvu in čestitke k ideji ustanovitve narodne socialne zveze, s katero ste se postavili na čelo gibanja za kulturni napredek naroda!

Dr. Dinko Puc, predsednik „Zveze narodnih društev“ na Goriškem.

Praga. Da sledi resnemu posvetovanju uspešno delo, žele Adrijani: Černič, Junčko, Lozan, Mačkovšek, Prekoršek, Prijatelj, Pučnik, Šlibar, Žnidaršič, Zupanič.

Vojnik. V duhu z Vami! Želim najboljši uspehi! Naprej naš stan! Naprej zastava Slave! Brezovnik.

Gorica. Duhom Vam kličem srečen uspeh prizadevanjem! Krajnik.

Gorica. Oprostite, ne morem priti. Obilo uspeha! Duller.

Ljutomer. Iz oddaljene prlekije kličemo dični „Zvezi“ krepko naprej!

Čeh, Karba, Mavrič, Robič, Vršič, Zacherl.

Goriška realka — Potemkinski zavod.

Ako danes zopet povzdignemo glas, da izpregovorimo o neznosnih razmerah na goriški realki, moramo predvsem natanko določiti naše načelno stališče nasproti vprašanju, ki so sedaj pereča na tem zavodu.

Odkar raste potreba po višji izobrazbi v naši deželi kakor po vsi državi, uvidevajo vedno širši sloji potrebo srednjih šol. Število dijakov na gimnaziji in na realki se večja od leta do leta iznenadno močno. Naše srednje šole sedaj niso več to, kar so bile še pred desetletji. Takrat so še bile šolske klopi napol prazne, in vlada je uredila pouk zgolj po svojih potrebah in željah. Da je med temi bila prva — skrb za nemščino in Nemece, to se ume samoposebi. Tako je prišlo, da sta med nami dobili gimnazija in realka nemški učni jezik, dasi Nemecev ni v deželi, izvzemši — gostov.

Odtlej so se razmere močno izpremenile. Šole sedaj niso več le zavodi, iz katerih pripravila vlada mladino, da bo kdaj služila njenim namenom (kakor semenišča služijo namenom hierarhije). Težišče je sedaj premaknjeno na drugo stran. Zakaj zmagalo je spoznanje, da se ima urediti šolstvo po zahtevah in potrebah državljanov, ki vzdržujejo šole.

Radi pripoznamo, da so odločujoči vladni krogi v marsičem že krenili na novo pot. Kakor so prodrli novi nazori glede važnih delavskih zahtev itd., tako si je vlada prisvojila tudi že v šolstvu marsikatero izmed plodovitih nazorov modernega socialnega razvoja. Zatorej je svež dih napredka zavel po vsi državi.

Ne le zdrava pedagogika, ampak predvsem tudi dejanska potreba sedanjega življenja zahteva, da bodi učni jezik po šolah povsod materinščina mladine, ki išče izobrazbe. Upravičenost te zahteve je vlada v bistvu pripoznala. To pričajo šole s češkim, poljskim, rusinskim, hrvaškim in italijanskim učnim jezikom poleg nekdanj izključno le nemških šol. Le nasproti nam Jugoslovanom in zlasti nasproti Slovincem veljajo še nerabna stara, drugod že zapuščenata načela, in zlasti na Goriškem imamo srednje šolstvo še tako urejeno, kakor je bilo pred pol stoletjem, ko je kulturno življenje bilo še tesno omejeno in vse drugačno od sedanjega.

Dokler se ta uredba ne izpremeni, in dokler se nam ne izpolni vseskozi upravičena zahteva vsaj po slovenskih vzporednicah na goriški gimnaziji in realki, tako dolgo ne bomo prenehali ponavljati te zahteve ob vsaki priliki in uporabljati vsa zakonita sredstva, da prisilimo vlado k preureditvi sedanjih načelno nevzdržljivih razmer.

Na goriški realki pa so zavladale zadnja leta še posebne neprilike, izvirajoč v dosedanjem preživelnem nemškem sistemu. Spriče njih smo primorani, da v interesu učeče se mladine in staršev glasno in odločno zahtevamo, ne le da se odstranijo osebe, ki so jih provzročile, ampak da se obenem odpravi ves trhlj sistem.

Razumen človek bi pričakoval, da vlada uredi nemško šolo v nenemški deželi tako, da ponudi grenko jedro vsaj v mamljivi poslajeni prevlaki. To se pravi, mislili bi, da priskrbi šoli izbornega ravnatelja in izborne učne osebe ter ustvari zavod, ki se odlikuje in pripoča po svoji upravi — vkljub temu, da je postavljen na protipedagoški temelj tujega učnega jezika. Z nekoliko skrbnostjo bi učne oblasti lahko ustvarile zavod, da bi se vsaj na videz opravičeno reklo: Glejte, Slovinci in Italijani, vi pač ne zmorete takega vodstva in takih vzornih učnih oseb; vaša mladina je v dobrih rokah, vi sami bi je ne mogli izročiti boljšim!

Ali kaj imamo v resnici namesto odličnega ali vsaj le nekoliko hvalevrednega zavoda? Na goriški realki gospoduje že nekaj let ravnatelj, ki doslej še ničesar ni storil, kar bi mu naklonilo simpatije prebivalstva bodisi te ali one narodnosti. Pač pa se je potrudil, da je, ne umevajoč svojega položaja, odbijal od sebe Italijane, Slovence in tudi Nemece z enako brezobzirnostjo. Kmalu, ko je nastopil ravnateljsko mesto po zaslugi klerikalne protekcije, je razljutil mestno starešinstvo goriško, ker je v občevanju z njim usiljeval svojo nemščino, potem je začel svojevoljno prekoračevati proračun za realko, kolikor ga pokriva mestna občina, po mestu pa se je začelo, da so njegove nakane, upreči mladino v klerikalno organizacijo, razburile ves proforski zbor zoper njega. Starše dijakov je odbijalo osorno, brezsrčno vedenje ravnateljevo, na šolsko mladino pa so se osule brezobzirne kazni kot poglavitno vzgojevalno sredstvo. Izključenja so prišla na dnevni red, in baje so celo anonimne denunciacije dijakov prišle včisti in rodile usodepolne posledice. Na drugi strani pa je hinavščina začela odpirati dijakom naklonjenost pobožnega ravnatelja. Lep zgled je začel dajati ravnatelj sam, ker so ga ljudje videvali, kako vztrajno hodi v cerkev, in si, stopajoč iz nje, na cerkvenem pragu izteplje s hlač na kolnih prah in bolhe. Iz proforskega zbora so začeli izginjati starejši izkušeni člani, ravnatelj jih je znal nadomestiti z mladimi suplenti pristnega nemškega mišljenja in klerikalnega značaja, ki so brezpogojni pristaši ravnateljeve pičle olikanosti in razsodnosti, pa tem večje nadutosti in gospodstvaželjnosti in so, kakor on sam, prepričani, da se ni čisto nič treba ozirati na to, da stoji nemška realka v nenemški deželi. Kakšne razmere vladajo po takih okolnostih med člani proforskega zbora in pa med njimi in ravnateljem, to si lahko mislimo. Dijaki se spogledujejo, ko vidijo, da razen Brechlerjev nihče ne občuje z ravnateljem, in da tudi med profesorji ni sloge, ni spoštovanja, nego se srečavajo kakor tujei.

Ni čudo, ako se je po takih, za šolski zavod kvarnih in nedopustnih predpogojih dijaštvo v neznošnem položaju odločilo za samopomoč in je v lanski jeseni dalo duška svoji nevolji v hrupnih pouličnih demonstracijah, štrajkih in uporih. No, to pot ravnatelju ni bilo pripuščenno veselje, da bi se bil znesel nad dijaštvom s kaznimi. Višja šolska oblast je uvidela, da bi se z njimi ne dosegli pravi krivci, in je kaznovanje dijakov zabranila — vsaj drugače si nihče ni mogel tolmačiti iznenadene popustljivosti nasproti dijakom. Kam vodijo take razmere, če ne do polne anarhije?! Ravnatelj je prišel v teh bridkih urah na pomoč edino le skrajno nemško-nacionalni list „Grazer Tagblatt“! V št. 313. z 12. novembra 1907. je ta list objavil uvodni članek, ki ga je pisal brčkone eden ožjih pristašev ravnateljevih — saj drugi ljudje se zanj ne zanimajo. Iz tega članka bruba strastno sovraštvo zoper naše dijake, in z grozo smo čitali nazore, ki jih najbrže imajo nemški vzgojevalci, ki jim je izročena naša mladina na goriški realki. Dijake imenuje članek degenerirance, prostaško drhal itd. Ali na to opozarjati sedaj ni naš namen. Tembolj pa opozarjamo na besedo, ki se je člankarju izmuznila v pero ne hote in po bliskovo, razjasnuje razmere na goriški realki s čisto nepričakovane strani. Člankar namreč imenuje ta zavod „Potemkinska šola“. Tako torej! Sedaj vemo, s kakšnimi sredstvi se izkuša to nemško šolo pri nas vzdrževati!

Saj se spominjamo, da so pred leti stalno prihajale v javnost tožbe, da so učni uspehi

na realki nenavadno slabi, da leto za letom pade ogromno število dijakov, in da se staršem zaraditega po nepotrebnem večajo stroški za šolanje sinov, in da mladina izgublja cela leta zlatega časa istotako brez potrebe le nemškemu učnemu jeziku na ljubo. — Mahoma pa so izginile te pritožbe, in šolska izpričevala so začela izkazovati ugodnejše uspehe. — Sedaj vidimo, kako se je priredila ta izprememba. Napravili so — Potemkinsko šolo! Šolo za slepilo javnosti, staršev in mladine! S katerimi sredstvi so to dosegli, tega ne moremo preiskovati, vidimo pa le in to prav jasno, da se varanje ni moglo vzdrževati dolgo. Niti ta pripomoček ni pomagal, da so nastavili za ravnatelja pristnega pobožnjaka, torej enega iz tiste vrste ljudi, ki se najbolj razumejo na hinavstvo in slepljenje! Nenormalni odnošaji so z vso silo izbruhnili na dan z demonstracijami lanske jeseni, in odtlej se noče več povrniti na realko tisti mir, ki je temeljni pogoj uspešnemu delovanju šolskega zavoda. Ob sklepu zimskega polletja so seveda tudi že izginili tisti ugodni učni uspehi, ki so poprej nekaj let slepili navzgor in navzdol.

Ni brez pomena, da je goriški realki dal priimek „Potemkinska šola“ pristen Nemeec. Doslej so namreč vsi glasovi zoper sedanjo uredbo realke prihajali le od Slovincem in Italijanov. Sedaj pa vidimo, da celo Nemci nimajo ugodnega mnenja o nji in jo smatrajo za nevzdržljiv nestvor, ki vara mladino in starše in vara davkoplačevalce, ki morajo trošiti leto na leto tisočake za šolski zavod, ki je tako temeljito zavožen, da na nobeno stran ne doseže želenih uspehov.

Mi pa hočemo učni zavod, ki bo ustrezal potrebam ljudstva in bodo uspehi vredni žrtev zanj. Kratkotamo ne bomo več trpeli, da nas bodo še dalje sleparili s Potemkinovo vasjo ter — uničevali našo mladež.

Novi deželni zbor naj izpolni svojo nalogo in — dolžnost tudi v tem oziru. Ni dvoma, da se bomo tudi res korenito bavili v deželnem zboru z vprašanjem naših srednjih šol, prav posebe pa še z našo realko. Prav korenito posvetimo v to sršenje gnezdo!

Starši, ki so se obrnili po podžupanu B o m b i g u na naučno ministrtvo, so poslali prepis svoje pritožbe tudi meni s prošnjo, da se pridružim delovanju za končno ureditev naših srednjih šol v Gorici. — Srčno rad! Upam, da nas najde prihodnje zasedanje deželnega zbora že vse pripravljene.

A. Gabršček.

Odlomek iz avstrijske enakopravnosti v drž. proračunu.

II.

△ Ko smo dokončali prvi del svoje razprave pod gorenjim naslovom, nam je prišla v roke januarška številka nemškega lista „Die deutsche Arbeit“, kjer izkuša neki člankar dokazati na podlagi statistike, kako pravična je c. kr. avstrijska vlada napram Čehom glede vzdržavanja obstoječih srednjih šol, kakor tudi ustanavljanja novih.

Avtor izkuša na podlagi svojih dokazovanj doprinesti dokaz, da c. kr. vlada enakomerno, to je v razmerju — nemškega in češkega — prebivalstva skrbi za srednje šole na Češkem, drugače rečeno: Čehi se ne smejo pritoževati, da nimajo dovolj čeških srednjih šol — akoravno je n. pr. v letošnjem proračunu postavka 308.800 K za nova šolska poslopja nemških, a le 250.000 K za češke šole.

Da pa avtor na podlagi svojega logičnega dokazovanja ne pride do napačnih premis, prišteje kratkotamo 3, reci: tri nemške srednje šole češkim, ker pohaja te nemške srednje šole 296 čeških gimnazijcev in 439 čeških realcev. — In na tem „logičnem“ stališču stoji menda tudi c. kr. vlada napram Slovincem, ker jim noče dati nobene popolnoma slovenske srednje šole, zakaj vse srednje šole na Slovenskem so itak namenjene Slovincem, ker jih pohajajo Slovinci. Te logike so se najbrže držali tudi naši klerikalni poslanci, ko so sklepali kravjo kupčijo radi nove „nemške“ gimnazije v Ljubljani. In dosledni, narodno radikalni državni poslance Žitnik je stal tudi na

*) Glej št. 14. t. I.

tem stališču, ko se je upiral z rokami in nogami proti poslovenjenju dosedanjih „slovenskih“ gimnazij.

Ko pride nekoč do nekake narodne pravljivosti v mnogojezični Avstriji, bodo gotovo pravični Nemci zahtevali od mehkih Slovanov, da bodo morali zaradi nekakega bontona Slovani pohajati edino le nemške srednje šole, zakaj te srednje šole ne bodo nemške, temveč slovanske, ker jih bodo obiskovali Slovani.

Oglejmo si to „statistiko“ dalje. Avtor trdi, da študira na čeških srednjih šolah 3,8%, a na nemških 18,5% Židov. In v krajestvu sv. Venolija je zaradi te statistike 72% čeških Židov in le 38% nemških; tedaj je po teh % od 2128 židovskih srednješolcev najmanj 1532 češko-judovskih. Ako odštejemo od 11.502 učencev nemških srednjih šol na Češkem 1532 češko-judovskih in še onih 735 čeških učencev, ima tedaj 9235 nemških srednješolcev toliko šol kakor 19.103 čeških.

Ta statistik navaja dalje, da so pri maturi v % v obeh srednjih šolah skoro enaki, namreč 74,8% in 74,4%; edini razloček je ta, da napravi na čeških srednjih šolah vsak peti učenec maturo z odliko, a na nemških vsak šesti, na čeških srednjih šolah ne napravi povprečno vsak dvajseti učenec mature, a na nemških že vsak dvanajsti. Dokaz, da se od nemških maturantov zahteva več. (?)!

Tej statistiki nasproti pa navajamo drugo uradno statistiko, ki govori, da pade v nemških srednjih šolah semestralno v gimnazijah 8,8% in v realkah 11,8% dijakov, a v čeških pa 9,7% v gimnazijah in 14,1% v realkah.

Z ozirom na te % lahko vsak treznomislec človek računa, kako se na umetni način dela zadostno število dijakov za posamezne nemške srednje šole. Nemški profesorji klasifikujejo mileje edino iz tega vzroka, da dobe čimprej zadostno število srednješolskih dijakov, ki jim je treba ustanoviti novo šolo, oziroma staro vzdržavati.

Nemški profesorji pa postopajo na Slovenskem ravno narobe. Na goriški realki, ki je — mimogrede povedano — nemška, pade semestralno do 70% slovenskih, oziroma laških dijakov, in profesorji jih gonijo „rokodelstva se učiti“. In skoro bi lahko trdili, da je edini vzrok tej strogosti ta, da se pokaže na višjih mestih nesposobnost slovenskih dijakov, ozir. da kak minister zamaši usta temu ali onemu poslancu-interpelantu, ako mu sploh odgovori — češ nimate zadostnega števila sposobnih dijakov.

Statistik navaja dalje, da je na čeških srednjih šolah oproščenih 64,2% dijakov; a na nemških pa le 50,3%, iz česar sklepa avtor v „Deutsche Arbeit“, da so Nemci opravičeni zahtevati malo več srednjih šol.

No, uradna statistika pa trdi, da velja en nemški srednješolski dijak državo letno 308,7 K, češki pa le 270,8 K.

Slednjič še to-le: V Pragi je 15 čeških in 10 nemških šol, kar odgovarja popolnoma razmerju nemškega in češkega prebivalstva Češke. „Und da Prag dermal ja noch immer die Hauptstadt auch des deutschen Teiles ist, so ist ihre Zahl nicht zu groß.“

Dobro!

Dunaj je tudi prestolno mesto države, kjer je češkega prebivalstva nekaj milijonov, in temu prebivalstvu pristojna po „avstrijski“ enakopravnosti najmanj 23% vseh srednjih šol na Dunaju. Imajo jih pa — 0.

In ali naj pišemo poglavje o slovenskih srednjih šolah na Slovenskem?

To poglavje prepustimo spretnejšemu peresu.

Potovanje v London

k šolsko-higieniskemu kongresu in razstavi.

Poroča L. Jelenc.

(Konec.)

Govoriti imam še o kongresu. Slovesna otvoritev je bila napovedana dne 5. avgusta opoldne. Ne vem, iz katerega vzroka se je zakasnila do četrte ure popoldne. Ko stopim ob 3/4. v krasno slavnostno dvorano, kjer se vrše promocije, je bila v večini že zasedna. Točno ob 4. uri vstopijo vsi člani komiteja na čelu jim veliki župan londonski, ogrnjen s škrlastim plaščem in z zlato verižico okrog vratu.

Na vzvišenem prostoru, na nekakem prestolu zavzame svoje mesto, govori pozdravni govor ter otvori kongres. Ko izroči predsedstvo predsedniku kongresa, Siru Lauder Bruntonu, zapusti s svojim spremstvom majestetično dvorano. Pri otvoritvi je nastopilo potem še 12 govornikov, ki so vsi, razen oficialnega zastopnika francoske ljudovlade, govorili angleški, celo prof. dr. Burgerstein z Dunaja je v angleščini čital svoj pozdravni govor. Razumel nisem nič; jezil sem se nad takim mednarodnim kongresom. Ob 1/2.6. je bila slavnost končana. Truden sem zapustil vseučilišče, kjer sem bil neprestano od 9. ure zjutraj ter se odpeljal v hotel.

Drugi dan, dne 6. avgusta so se sešle sekcije k posvetovanju. Bilo jih je 11. Zborovale so vsak dan od 10. ure popoldne do 2. ure popoldne. Ob dvanajstih je bila vsak dan generalna diskusija o določeni temi.

V sekcijah se je razpravljalo o sledečih temah.

1. sekcija: Physiologie und Psychologie der Lehrmethode.

2. sekcija: Ärztliche und hygienische Schulaufsicht.

3. sekcija: Hygiene des Lehrberufes.

4. sekcija: Hygienische Unterweisungen für Lehrer und Schüler.

5. sekcija: Körperliche Ausbildung und Förderung persönlicher Gesundheitspflege.

6. sekcija: Hygienisches Verhalten außerhalb der Schule, Ferienkolonien und Feriensschulen, Beziehungen zwischen Schule und Haus.

7. sekcija: Infektionskrankheiten, Unwohlsein und andere den Schulbesuch beeinflussende Zustände.

8. sekcija: Sonderschulen für schwachbegabte und abnorme Kinder.

9. sekcija: Sonderschulen für blinde und taubstumme Kinder.

10. sekcija: Hygiene der Internate.

11. sekcija: Schulbauten und deren Ausstattung.

Teme za štiri generalne diskusije so bile sledeče:

I. Methode der ersten und der folgenden ärztlichen Untersuchungen von Schulkindern.

II. Schulunterricht in Hinsicht auf:

1. die Dauer der Stunden,

2. die Reihenfolge der Lehrgegenstände,

III. Schule und Tuberkulose.

IV. Beleuchtung und Lüftung der Klassenzimmer.

Za vsako sekcijo je bil določen predsednik, njegov namestnik, dva zapisnikarja in poročevalec. K besedi se je smel oglašiti vsakdo. Generalnim diskusijam je predsedoval predsednik kongresa, poročevalci pa so bili določeni za vsako temo trije.

Prvi dan sem hodil od sekcije do sekcije, povsod se je poročalo in živahno razpravljalo v angleščini. Čakam generalne diskusije. Tu nastopi in govori prav lepo o temi „Methode der ersten und der folgenden ärztlichen Untersuchungen von Schulkindern“, dr. Henrik Kokall, mestni fizik v Brnu. Priporočal je, naj se povsod namesto šolski zdravniki, ki naj zdravniško preiščejo v začetku šolskega leta vsakega otroka in odrečejo sprejem onim, ki imajo nevarne ali nalezljive bolezni. Jako zanimive debate so se udeležili govorniki raznih narodov, med njimi tudi neki bolgarski zdravnik iz Zofije, ki je rekel, da govori le samemu sebi, vendar hoče govoriti, da se bo tudi ime bolgarskega naroda čitalo v poročilu o kongresu.

V sredo, četrtek in petek se je sešlo k zborovanju ob določeni uri vseh 11 sekcij. Ker se je razpravljalo le v angleščini, se jih nisem udeleževal. Prišel pa sem vsakikrat opoldne k generalnim diskusijam, kjer se je o prej imenovanih temah razpravljalo tudi v drugih jezikih. V sredo je jako zanimivo poročal prof. dr. Burgerstein o temi „Schulunterricht in Hinsicht auf:

1. die Dauer der Stunden,

2. die Reihenfolge der Lehrgegenstände,

3. Die Jahreszeit.“

V četrtek je govoril prof. dr. Schumburg, Generaloberarzt iz Straßburga, o temi: „Schule und Tuberkulose“, in v petek vseučiliški profesor dr. Viljem Prausnitz iz Grada o predmetu: „Beleuchtung und Lüftung der Klassenzimmer.“

Ker bodo v poročilu o kongresu, ki ga izda komite in dobi vsak član, objavljene vse te zanimive in poučne razprave, spregovorim o eni ali drugi, če vam bo ljubo, pri kakem učiteljskem sestanku v prihodnjem šolskem letu.

Po vsakem dokončanem glavnem zborovanju smo prirejali izlete in ogledovali londonske zanimivosti. Porazdelili smo se v manjše skupine. V to določeni komite je napravil za vsak dan načrte za izlete in odločil vsaki skupini spretnega vodnika.

Zvečer ob 8. uri so bila zopet predavanja. V torek se je razpravljalo pri večernem zborovanju o temi „Die Wirkung der Schulerziehung auf geistige Disziplin und Kontrolle“, v četrtek o temi „Hygiene und Sport“, v petek o temi „Beziehungen zwischen Medizin und Pädagogik.“

Kongres je bil slavnostno zaključen v petek zvečer. Na soboto zjutraj nas je povabil komite, da si ogledamo najnovejšo po vseh pedagoških in higieničnih zahtevah sezidano londonsko šolsko poslopje, ki se je šele v jeseni izročilo svojemu namenu. Tako krasnega šolskega poslopja nisem videl nikjer. Pokazali so nam v praksi, kar so razlagali pri kongresu in kazali v razstavi.

S tem je bilo dovršeno tudi moje delo v Londonu. V nedeljo zjutraj ob 9:10 se odpeljem iz Londona v Dover in od tam s parnikom v Calais. Morje je v „Pas de Calais“ vedno viharno, posebno pa je bilo razburkano ta dan. Na tej kratki vožnji so dobili nekateri potniki morsko bolezen. Valovi so pluskali celo na krov in provzročili nekaj prav smešnih prizorov. Ponosna, elegantno oblečena dama hodi počasi po krovu semintja, val pluskne, jo zadene in bila je mokra do kože. Izginila je v kajito, in nisem jo videl več. Privoščil sem to kopel koketni ženski, pa škodoželjnost se je maščevala takoj nad menoj. Grem na drugo stran ladje, stopim bliže roba in zgodilo se mi je kar sem privoščil prej tujki. Stal sem odslej mirno sredi krova in se sušil.

Parnik iz Dobra ima v Calais direktno zvezo s kurirnim vlakom v Paris. Res, bil je to kurirni vlak v pravem pomenu besede. Na dolgi progi je ostal samo na postaji Amiensu. Ob 4. popoldne sem bil v Parisu. Razveselil sem se, ko izstopim in zagledam slugo s čepico z napisom: Cooks-Dolmetscher. Prosil sem ga, naj mi pove ne preveč drag hotel blizu kolodvora. Stori je to, in bil sem mu hvaležen. S hotelom sem bil prav zadovoljen.

V Parizu sem, v mestu cvetja, v mestu krasnih boulevardov in lepih cest. Tu ima tujec priliko, opazovati cvetočo industrijo, pa tudi razkošno pariško življenje. Mesto je lepše in zanimivejše nego London, a promet po londonskih cestah in ulicah se niti primerjati ne da s pariškim.

V Parizu sem bil premalo časa, samo 4 1/2 dneva, da bi bil mogel ogledati samo največje zanimivosti. Rečem le, da je naredil Versailles, grad, galerije in park name neizbrisljiv vtisk.

V Pariz sem bil prišel v nedeljo popoldne, odpeljal pa prihodnji četrtek zvečer. Vozil sem se iz Pariza neprestano vso noč do Zürich. Tu sem izstopil in se odpeljal v Schaffhausen ob Bodenskem jezeru. Odtod sem se peljal s parnikom po Bodenskem jezeru v Lindau in od tu v Feldkirch. To je bila divna vožnja po teh krasnih krajih. Iz Feldkircha sem se odpeljal v Innsbruck, Franzensfeste in Beljak. Četudi sem potoval po lepih krajih, videl lepa mesta, vendar sem bil vesel, ko sedem na Trbižu na vlak gorenjske železnice in se odpeljem po naši lepi Gorenjski v našo belo Ljubljano v svoje tiho zavetje.

Iz naše organizacije.

Kranjsko.

Učiteljsko društvo za kranjski šolski okraj ima svoj redni občni zbor dne 14. maja t. l. ob 2. uri popoldne na Šmarjetni gori („Cofišče“), v slučaju skrajno neugodnega vremena pa v prostorih deklške šole v Kranju.

Dnevni red: 1. Pozdrav predsednika. 2. Poročilo tajnika. 3. Poročilo blagajničarke. 4. Odsekovo poročilo o knjigi „Kranjsko okrajno glavarstvo“. 5. Odsekovo poročilo o izvenšolskem delovanju. 6. Volitev novega odbora. 7. Slučajnosti.

Kamniško učiteljsko društvo ima svoj redni občni zbor v Jaršah dne 7. maja ob pol 11. dopoldne. Zborovanje se prične s hospitacijo v I. razredu.

Za skupni obed se je zglasiti pri tovarišu T. Petrovcu, nadučitelju v Jaršah, do 5. t. m.

Vodstvo učiteljskega društva za postonjski šolski okraj vljudno naznanja vsem članom, da se vrši letošnji redni občni zbor šele 21. maja t. l. in ne, kakor je bilo javljeno, 7. maja. Ta preložitve se je morala ukreniti zaradi nepričakovanih zaprek. — Poleg običajnih točk se bodo obravnavale še sledeče teme: a) „Kako praznuj naše učiteljsko društvo 60letni jubilej cesarja Fr. J. I.“? Poročevalec tov. Dragotin Čušnik. b) „Otroško delo.“ Poroča tov. Rudolf Horvat. c) „Šolske zamude.“ Poroča tov. Anton Skala. Z ozirom na te jako zanimive točke, zlasti pa glede točke pod a) vabi k udeležbi vse učiteljstvo odbor.

Krožek učiteljstva črnomajškega sodnega okraja se vabi k prijateljskemu sestanku v četrtek dne 7. maja ob 2. uri popoldne v Dragatuš v prostore gosp. I. Stefančiča.

Posavski krožek je imel svoj četrti sestanek v soboto, dne 25. aprila, pri Schenerju v Krškem. Udeležba je bila obilna. Pogrešali pa smo ljubega tovariša, ki je bil vedno zvest naši organizaciji, leskovskega nadučitelja Rupnika, ki smo ga na velikonočni torek spremili k zadnemu počitku. Kraj in dan prihodnjega krožka določil predsednik „Pedagošk. društva.“ Zeleli bi, da bi se pri teh sestankih posvetilo več časa resnemu delu, zato bi bilo priporočati, da se za vsak krožek sestavi popraj nekaj vzpored.

Štajersko.

Savinjsko učiteljsko društvo zboruje dne 7. maja t. l. ob 2. uri popoldne na Gomilskem.

Dnevni red:

1. Naznanila predsedstva, 2. poročilo tajnika, 3. poročilo blagajnika, 4. volitev odbora, 5. občni zbor „Čebelarskega društva“, 6. „Potovanja v Carigrad“, predava s pomočjo skioptikona tov. Jakše, 7. predlogi in nasveti. K mnogobrojni udeležbi vabi

Rudolf Vrabi, t. č. predsednik.

Učiteljsko društvo za ptujski okraj zboruje v četrtek, dne 7. maja t. l. ob 1/2.11. uri dopoldne v okoliški šoli. Vzpored: 1. Zapisnik zadnjega zborovanja. 2. Dopisi. 3. Društvene zadeve. 4. Prostovoljno predavanje. 5. Slučajnosti in nasveti.

Pridite vsi, da se bomo posvetovali o letošnjem izletu, oziroma jubilejski slavnosti. Pevke in pevci pa naj pridejo gotovo že ob 10. uri k vaji.

Odbor.

Slovenjebistriško učiteljsko društvo zboruje v četrtek, dne 7. maja, ob 10. uri dopoldne v šoli na Gornji Poljskavi s sledečim vzporedom:

1. Zapisnik. 2. Dopisi. 3. Poročilo o učiteljskem dnevu v Celju. 4. Šolskohigienično predavanje g. dr. H. Zangerja. 5. Poročilo socialnega odseka. 6. Slučajnosti.

V odborovem imenu vabi vse učiteljstvo okraja k polni udeležbi

Jož. K o k l.

t. č. predsednik.

V vliučaju jako neugodnega vremena zborujemo dne 14. maja ravnotam.

Učiteljsko društvo za celjski okraj izleti glasom sklepa zadnjega svojega zborovanja v nedeljo, dne 3. maja, na goro Oljko v Savinjski dolini. Odhod v Rečičko vas z vlakom državne železnice Celje-Zeltweg, ki odide iz Celja ob 8. uri 47 minut zjutraj, vrnitev z vlakom, ki dojde ob pol 9. uri v Celje. — Odbor pričakuje, da se bodo p. n. člani v kar največjem številu tega sestanka udeležili! Obližnje učiteljstvo sosednih okrajev pa se tem potom najvljudneje vabi, da se izvoli pridružiti tej prireditvi. Svoji k svojim! — Zaradi obeda naj se udeleženci zglase po dopisnici pri tovarišu Krajinu pri Sv. Martinu na Paki. Ob neugodnem vremenu seve se izlet ne vrši.

Gornjegrajsko učiteljsko društvo zboruje v nedeljo, dne 3. majnika, na Ljubnem točno ob 11. uri v šoli. Vzpored:

1. Nagovor predsednikov.

2. Zapisnik in dopisi.

3. Poročilo o „Zvezinih“ prireditvah na velikonočni ponedeljekletos v Celju. Poroča upravni odbornik tov. Burdian, naduč. iz Šmartnega.

4. Kako praznovati društveno dvajsetletnico? Razgovor.

5. Predavanje: Narodna pesem v gorenji Savinjski dolini.

Važnost nabiranja narodnih pesmi in kako jih nabirati. Predavatelj bo tudi navedel mnogo pesmi, ki jih je nabral v Lučah. Razpravlja tov. Jos. Korban.

6. Slučajnosti.

Gostje dobro došli! Glede kosila je javiti vsaj dan poprej nadučitelju tov. Wudlerju na Ljubno.

Ker je to majnikov izlet, pričakuje odbor polnoštevilno udeležbo.

Učiteljsko društvo za brežiški in sevnjski okraj zboruje v nedeljo, dne 10. maja, ob pol 11. uri dopoldne v šoli na Vidmu po sledečem vzporedu:

1. Zapisnik. 2. Dopisi, društvene zadeve in razni nasveti. 3. Poročilo o zadnjem zborovanju „Zveze“ v Celju. 4. Razgovor o temah za letošnjo uradno skupščino.